

SMOKING GUNS

TEMATY

DZIELĄCE AMERYKĘ

REDAKCJA

GABRIELA KWIATEK / MACIEJ SMÓŁKA

SMOKING GUNS

TEMATY DZIELĄCE AMERYKĘ

SMOKING GUNS

TEMATY DZIELĄCE AMERYKĘ

Redakcja
Gabriela Kwiatek, Maciej Smółka

Kraków 2023

© Copyright by Gabriela Kwiatek, Maciej Smółka & individual authors, 2023

Gabriela Kwiatek

Uniwersytet Jagielloński, Kraków

 <https://orcid.org/0000-0001-7530-1789>

 gabriela.kwiatek@uj.edu.pl

Maciej Smółka

Uniwersytet Jagielloński, Kraków

 <https://orcid.org/0000-0001-8552-3676>

 maciek.smolka@uj.edu.pl

Recenzja: dr Rafał Kuś

Opracowanie redakcyjne: Piotr Łozowski (język polski),
Dariusz Rudziński (język angielski)

Projekt okładki: Marta Jaszczyk

ISBN 978-83-8138-899-3 (druk)

ISBN 978-83-8138-900-6 (PDF)

<https://doi.org/10.12797/9788381389006>

Publikacja została sfinansowana ze środków finansowych
w ramach programu „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza”
w Uniwersytecie Jagiellońskim

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków

tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43

e-mail: publishing@akademicka.pl

Spis treści

Wstęp	7
Gabriela Kwiatek	
The Borderlines of Indigenous Sovereignty in the United States – <i>McGirt v. Oklahoma</i> and Abortion	11
Patrycja Obszarska	
Nowa fala aktywizmu <i>anti-choice</i> jako skutek zmieniających się wartości współczesnego społeczeństwa w Kanadzie	27
Zuzanna Maszniew	
The Political Game of the <i>Roe v. Wade</i> Overturn	39
Iga Machnik	
<i>Critical race theory</i>. Czego boi się Ameryka?	53
Agata Drabek	
Self-identification v. Sport Neutrality: Indigenous Athletes and the Olympic Games	67
Aleksandra Rachwał	
Eviction Crisis during the COVID-19 Pandemic – Lifting the Federal Eviction Moratorium	79
Katarzyna Kawecka	
Ponadczasowość wątku choroby psychicznej w powieści <i>Szklany kłosz</i> autorstwa Sylvii Plath	93

Michał Frejlich

Skoczny taniec nad przepaścią? Kontrowersje wokół
działań USA wobec Chin w latach 2017-2022

109

Noty o autorach

125

Indeks osobowy

129

Indeks geograficzny

133

Wstęp

W ostatnich latach w Stanach Zjednoczonych obserwuje się postępującą polaryzację polityczną, charakteryzującą się rosnącą przepaścią pomiędzy poglądami jednostek i grup po przeciwnych stronach spektrum politycznego. Zjawisko to odzwierciedlają wzorce głosowania, przekazy medialne, a także protesty organizowane zarówno przez osoby identyfikujące się z republikanami, jak i demokratami. Kontrowersyjne tematy, takie jak: prawo do aborcji, relacje rasowe, zmiany klimatyczne, kryzysy migracyjne, zdrowie publiczne i wiele innych stały się powodem coraz mocniejszych podziałów społeczeństwa amerykańskiego.

Zabójstwa George'a Floyda i Breonny Taylor były jednymi z kluczowych wydarzeń, które obrazują ten stan rzeczy. Następujące po nich lato 2020 roku naznaczone było falami rebelii na tle rasowym, które wstrząsnęły całym światem i przyczyniły się do licznych reform i dyskusji. Jednocześnie trwająca pandemia COVID-19 oraz wprowadzone restrykcje i polityka dotycząca szczepień, mające na celu zapanowanie nad rozprzestrzenianiem się wirusa, stały się kolejną kością niezgody wśród amerykańskiego społeczeństwa. Oprócz tych potężnych konfliktów mogliśmy obserwować także inne nękające Stany Zjednoczone problemy, o których warto rozmawiać, by lepiej

zrozumieć specyfikę współczesnego funkcjonowania tego państwa. Chcielibyśmy więc zgłębić przyczyny owej polaryzacji społecznej i politycznej, w tym wpływ mediów, polityków oraz organizacji pozarządowych na kształtowanie opinii publicznej.

Książka ta zawiera rozważania dotyczące konsekwencji tego rodzaju podziałów, w tym skutków dla poszczególnych grup społecznych i relacji między nimi, rządów oraz polityki wobec mniejszości. Niniejsza publikacja zbiorowa ma na celu więc zbadanie pogłębiających się konfliktów na tle politycznym w Stanach Zjednoczonych i kontrowersyjnych tematów, które je wywołują. Liczne punkty zapalne i spory ostatnich lat, dzielące mieszkańców Ameryki Północnej, stanowią jej motyw przewodni.

Wątkiem, który niewątpliwie stanowi jeden z najbardziej kontestowanych i dzielących tematów ostatnich lat – szczególnie po wycieku informacji na temat orzeczenia w sprawie *Dobbs v. Jackson Women's Health Organization* w maju 2022 roku – jest prawo do aborcji. Naszą publikację otwierają trzy artykuły dotyczące tego wątku. Artykuł Gabrieli Kwiatek, **The Borderlines of Indigenous Sovereignty in the United States – *McGirt v. Oklahoma* and Abortion**, poddaje analizie kwestie suwerenności rdzennej w kontekście nowych zakazów aborcji na terenie stanu Oklahoma. Następnie Patrycja Obszarska w tekście **Nowa fala aktywizmu *anti-choice* jako skutek zmieniających się wartości współczesnego społeczeństwa w Kanadzie** przedstawia case study dyskursu organizacji antyaborcyjnych i ewolucji ich strategii, które dostosowują się do progresywnego społeczeństwa kanadyjskiego. Temat aborcji zamyka w naszej publikacji Zuzanna Maszniew kompleksowym artykułem przedstawiającym zarówno kontekst kwestii aborcyjnej, jak i proces polityzacji zagadnienia, pt. **The Political Game of *Roe v. Wade* Overturn**.

Tekst **Critical race theory. Czego boi się Ameryka?** autorstwa Igi Machnik podejmuje dyskusję z mitem otaczającym zagadnienie krytycznej teorii rasy, powracając do genezy tego pojęcia oraz debaty

przez nią spowodowanej. Dzięki temu szkicowi mamy więc okazję zrozumieć jedno z najbardziej palących wyzwań stojących przed współczesnym systemem edukacji w Stanach, a także wątek, który niewątpliwie odegra znaczącą rolę w wyborach 2024 roku.

Kolejne artykuły poruszają zróżnicowany zestaw zagadnień dotyczący problemów społeczno-politycznych, realnie wpływających na kształt współczesnego dyskursu w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Temat suwerenności ludności rdzennej powraca w pracy Agaty Drabek, **Self-identification v. Sport Neutrality: Indigenous Athletes and the Olympic Games**, w której autorka krytycznie spogląda na zasady panujące na igrzyskach olimpijskich. Natomiast Aleksandra Rachwał w tekście **Eviction Crisis during the COVID-19 Pandemic – Lifting the Federal Eviction Moratorium** podejmuje niezwykle istotny temat decyzji administracyjnych, dotyczących kryzysu eksmisyjnego podczas pandemii COVID-19. Ważnym wątkiem we współczesnej debacie publicznej są również kwestie zdrowotne, dlatego też **Ponadczasowość wątku choroby psychicznej w powieści Szklany klosz autorstwa Sylvii Plath** Katarzyny Kaweckiej stanowi szczegółową analizę literaturoznawczą najważniejszego tekstu słynnej amerykańskiej pisarki, przedstawioną w kontekście kryzysu zdrowia psychicznego, z jakim mierzą się Amerykanie. Publikację kończy tekst Michała Frejlichy pt. **Skoczny taniec nad przepaścią? Kontrowersje wokół działań USA wobec Chin w latach 2017-2022**, będący geopolityczną analizą polityki zagranicznej Stanów wobec Chin, wraz z kontekstem w postaci społecznego odbioru decyzji administracji prezydenta Bidena.

Celem publikacji jest więc przedstawienie interdyscyplinarnej perspektywy osób studiujących nauki społeczne i humanistyczne, która łączy zagadnienia z różnych dziedzin, w tym politologii, socjologii, literaturoznawstwa, prawa i historii, aby zapewnić kompleksowe podejście do zrozumienia tych jakże istotnych kwestii. Chcemy zapewnić czytelnikom wszechstronne i zniuansowane zrozumienie złożonej

Wstęp

dynamiki współczesnych sporów społeczno-politycznych oraz podkreślić znaczenie uwzględnienia wielu perspektyw w podejściu do tak polaryzujących tematów. Mamy nadzieję, że publikacja ta posłuży jako cenne źródło informacji dla naukowców, decydentów i wszystkich zainteresowanych zrozumieniem zjawiska polaryzacji politycznej i społecznej w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Z ogromną przyjemnością oddajemy więc w ręce czytelników niniejszy tom, licząc, że komentarze autorów wzbogacą ich wiedzę oraz wzbudzą dalsze zainteresowanie zagadnieniami z zakresu amerykanistyki.

Gabriela Kwiatek

Maciej Smółka

Gabriela Kwiatek

JAGIELLONIAN UNIVERSITY IN KRAKÓW

The Borderlines of Indigenous Sovereignty in the United States – *McGirt v. Oklahoma* and Abortion

Introduction

Individual state governments in the United States have a complex and often contentious relationship with the Indigenous Nations which reside within the borders of those states. Especially confusing is the jurisdiction and legal authority on tribal lands, which often puts the Indigenous right to self-govern, sovereignty, in the spotlight of controversy.

In the United States, federally recognized Indian Nations are considered to be “quasi-sovereign domestic dependent nations,”¹ meaning they have a limited number of self-governing powers, which stem

¹ *Statement Reaffirming the Government-to-Government Relationship Between the Federal Government and Indian Tribal Governments*, George H.W. Bush Presidential Library & Museum, [on-line:] <https://bit.ly/3FzuvXi> – 4 XII 2022.

mostly from acknowledged treaties, used for decades as tools of colonial conquest. At the moment, there are 574 federally recognized Indian Nations (also called tribes, bands, pueblos, communities, or villages) in the United States.² Additionally, many more Indigenous nations are recognized on the state level by individual state governments. Overall, these nations own around 100 million acres of land, separated into over 330 reserves. On those lands, they have the power to choose their own type of government, define citizenship, tax businesses and persons, enact and uphold laws using their own courts and police (except in cases constituting federal crimes), collect taxes, control how property is used, and more.³ Some Nations have their own departments of education, while some are served by federally planned educational institutions.⁴ Treaty rights also include loosened or no restrictions for hunting and fishing.⁵

Lately, the matter of criminal jurisdiction of tribal governments as well as their sovereignty became hot topics in American public discourse. Two major Supreme Court decisions have regulated these matters over the past years. *McGirt v. Oklahoma* (2020)⁶ expanded the rights of tribal courts and governments, and *Oklahoma v. Castro-Huerta* (2022),⁷ held after major shifts in the composition of the Supreme Justices,⁸ limited them. While a great win for the Native autonomy, *McGirt* has been demonized and seen as a threat to state jurisdictions

² 229 out of those are in Alaska. See: National Congress of American Indians, *Tribal Nations and the United States: An Introduction*, Washington, D.C. 2020, p. 11.

³ National Congress of American Indians, *op. cit.*, pp. 18-19.

⁴ D.E. Wilkins, K. Tsianina, *Uneven Ground: American Indian Sovereignty and Federal Law*, Norman, OK 2001, p. 6.

⁵ National Congress of American Indians, *op. cit.*, p. 18.

⁶ *McGirt v. Oklahoma*, 591 U.S. _ (2020).

⁷ *Oklahoma v. Castro-Huerta*, 597 U.S. _ (2022).

⁸ The Justice Ruth Bader Ginsburg died, and the conservative Justice Amy Coney Barrett was nominated in her place, shifting the power dynamic between the more liberal and conservative justices to the benefit of the latter.

by southern, Republican politicians, like Senator Ted Cruz or Governor Kevin Stitt, who contributed to misinformation surrounding the real consequences of the case. It was during these past few years that Oklahoma became the battlefield of the fight between conservative states and tribal governments.

In 2022, after almost 50 years, when *Roe v. Wade* (1973) was overturned in *Dobbs v. Jackson Women's Health Organization* (2022), and Oklahoma banned and criminalized performing abortions in nearly all instances, the question of whether the procedures could be carried out on tribal lands arose. There are several reasons as to why Indigenous reservations will not become safe havens for abortion-seekers. Through an analysis of recent judicial developments, and the public discourse surrounding them, this article aims to answer and give context to questions about tribal sovereignty regarding the issue of abortion and to explain the politically motivated comments of Republican public figures attacking the tribal autonomy, all in the post-McGirt and post-Dobbs era. This article also explores the shifting boundaries of the Indigenous autonomy in the USA, emphasizing the post-McGirt and post-Dobbs era. It does so by briefly outlining the historical context, especially regarding the State of Oklahoma and its roots.

Historical outline of post-contact Indigenous sovereignty's evolution in the U.S.

Throughout the history of the nation-building processes in the United States of America, the approach to the Indigenous sovereignty⁹ has evolved drastically. Before the first contact with Europeans, the first peoples of North America were leading thriving communities,

⁹ Sovereignty – understood as an inherent authority to self-govern.

nations, and even confederacies.¹⁰ At the very beginning of colonization and European settling in North America, the autonomy and sovereignty of many Native American nations were recognized through various treaties, which by definition were legal contracts between two independent countries. Later on, after the American Revolution and the announcement of *the Declaration of Independence*, each presidency brought different approaches to the so-called “Indian problem.”¹¹ Andrew Jackson’s Indian removal, Franklin D. Roosevelt’s reorganization, Harry S. Truman’s termination, and finally, the current self-determination eras mark the biggest shifts in federal Indian policies. Over the years, the day-to-day lives of Indigenous people were dictated by Congress and the Supreme Court of the United States (SCOTUS). One of the most important wins for tribal sovereignty in the history of the US was the Supreme Court Chief Justice John Marshall’s era, during which in the case of *Worcester v. Georgia* (1832) he defined Indigenous Nationhood, confirming the existence of these people as “distinct, independent political communities, retaining their original natural rights, as the undisputed possessors of the soil.”¹²

Around the era of the westward expansion, between 1778 and 1871, the United States signed almost 370 treaties with individual

¹⁰ A powerful proof of highly functional pre-contact Indigenous societies was the Iroquois League of Five Nations, established between the 12th and 17th centuries, according to various estimates. See: National Congress of American Indians, *op. cit.*, p. 9 or *Iroquois Confederacy*, Britannica, [on-line:] <https://bit.ly/2HaiVG0-30> X 2022.

¹¹ Throughout this text, depending on the context, multiple terms are used to describe the first people of the United States of America region. As a general rule, a name of the specific Nation is preferred to be used. When that is not an option, “Indigenous” is the least controversial term. “American Indian” or “Native American” are two other, somewhat neutral options. “Indian”, while the most controversial, and often considered inaccurate, is the term still used within the legal framework, so in that context it will be occasionally used in the article.

¹² *Worcester v. Georgia*, 31 U.S. 6 Pet. 515 (1832).

Smoking Guns. Tematy dzielące Amerykę to recenzowana studencka publikacja zbiorowa wydana po XIII Dniach Kultury Amerykańskiej, czyli cyklicznej konferencji naukowej organizowanej przez Koło Naukowe Amerykanistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Na publikację składa się osiem artykułów naukowych w języku polskim i angielskim, które zgłębiają wybrane złożone i kontrowersyjne tematy dzielące spolaryzowane społeczeństwa amerykańskie i kanadyjskie.

Poruszane w publikacji zagadnienia dotyczą tak zróżnicowanych kwestii, jak aborcja w świetle politycznym oraz suwerenności rdzennej, kanadyjski aktywizm *anti-choice*, krytyczna teoria rasy, rdzenna tożsamość w kontekście olimpijskim, kryzys eksmisyjny w dobie COVID-19, zdrowie psychiczne czy amerykańska polityka wobec Chin.

Książka zaprasza czytelników do refleksji nad tymi istotnymi i aktualnymi kwestiami, które wpływają na społeczny i polityczny krajobraz Ameryki Północnej. To doskonała lektura dla wszystkich zainteresowanych zgłębianiem tematów, które kształtują dzisiejszy świat.

Koło Naukowe Amerykanistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego powstało w 2004 roku. Zrzesza głównie studentów I i II stopnia studiujących w Instytucie Amerykanistyki i Studiów Polonijnych na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W czasie swojej działalności KNA UJ zorganizowało liczne cykliczne konferencje naukowe, takie jak Dni Kultury Amerykańskiej, Festiwal Kultur Kanadyjskich czy Komiks Kon. Oprócz tego Koło prowadzi bloga z tekstami studenckimi, odpowiada za prowadzenie spotkań ze specjalistami i naukowcami, a także za organizację wydarzeń integrujących: Thanksgiving, Halloween, Dzień Świętego Patryka, Noce Wyborcze oraz Quiz Nights. W roku 2024 KNA będzie obchodziło 20-lecie swego istnienia.

<https://akademicka.pl>

